

Ця книжка — для Джека Венса,
нашого найкращого творця світів.
Автор присвячує її також пам'яті
д-ра Карла Саґана, вченого, письменника,
вчителя, якому вдалося висловити
найшляхетніші мрії людства.

Ми не субстанція, що просто існує, а структури, які увічнюють себе.

Норберт Вінер, «Кібернетика,
або Управління і зв'язок у тварині і машині»

Універсальна природа з універсальної речовини, неначе з воску, відливає зараз фігурку коня, а коли та розіб'ється, використовує той самий матеріал, щоби виліпити, скажімо, дерево, потім людину, потім іще щось. І кожна з цих речей існує лише мить. Але що жахливого для жбана в тому, що він розіб'ється? Хіба було йому страшно, коли його ліпили?

Марк Аврелій, «Роздуми»

Та є над усім Божий Перст, Господня гармонія скрізь,
І пише закони Господь одним лише змахом руки.
Якщо ж Він людині надасть творити божественний хист —
Вона, склавши ноти в акорд, запалить на небі зірки.

Роберт Браунінг, «Абат Фоглер»

Якщо мої слова не будуть достатньо зрозумілими, а я побоююся, що так воно й може статися, я хотів би повернути вас до того місця, звідки розпочав викладати свої думки. А розпочав я зі спостережень, яким чином людину формують обставини — а що воно таке, ці обставини? — як на мене, спробні камені для її серця; а навіщо спробні камені її серцю? — тільки для того, щоб піддати це серце спокусі; а навіщо піддавати серце спокусі, запитую я, і відповідаю: для того, щоби зміцнити та змінити натуру людини; але хіба ця змінена натура не є її душею? І чим була душа людини, перш ніж вона прийшла у цей світ і зазнала всіх цих спокус, перетворень та удосконалень? Розум, казав я, без особистості? А як створюється ця особистість? За допомогою такого посередника, як серце? А як серцю стати таким посередником у світі, де панують обставини? — І тепер мені здається, що разом із Поезією й Теологією вам треба подякувати своїм зіркам, що перо моє не надто багатослівне...

Джон Кітс, *Із листа до брата*

ЧАСТИНА ПЕРША

1

— Папа помер. Хай живе Папа!

Вигуки багатоголосою луною прокотилися двором Св. Дамасія у Ватикані, де у власних апартаментах щойно знайшли тіло Папи Юлія XIV. Його Святість помер уві сні. За лічені хвилини ця звістка розлетілася поміж тісноти різномастих будівель, які за традицією називаються Ватиканським палацом, а тоді перекинулася на місто Ватикан, поширюючись, наче іскра чистим киснем. Розголос про смерть Папи пробіг адміністративними приміщеннями Ватикану, прошмигнув крізь юрбу, що саме проходила крізь Ворота Св. Анни, майнув спершу в Апостольський, а тоді у сусідній, Губернаторський, палаці, долетів до вух вірян у ризниці Собору Св. Петра, спричинивши там таке сум'яття, що архієпископ, який саме служив месу, змушений був обернутися на безпрецедентний шепіт та гомін пастви; відтак шугнув у натовп на площі перед Собором. Там його вплив на заледве не стотисячне стовковисько туристів та функціонерів Пакса, котрі прибули до Ватикану у справах, був подібним до досягнення плутоном критичної маси і початку ланцюгової реакції.

Вирвавшись за межі Ватикану крізь Арку Дзвонів, новина набула швидкості електрона, відтак швидкості світла і, зрештою, вирвалася із планети Пацем зі швидкістю рушіїв Гокінга, яка, як відомо, тисячоразово перевищує швидкість світла. У самому серці подій, біля стародавніх ватиканських мурів, перемовлялися телефони та комлоги, і їхні перемовини долинали аж до сирих підземель, що покоїлись під важкими стінами Замку Святого Ангела, де під масою каміння, що колись повинно було прислужитися мавзолеєм для імператора Адріана, заховався кабінети та камери Святої Інквізиції. Цього ранку повсюди тихенько

постукували вервиці, шурхотіли накрохмалені сутани — це священнослужителі Ватикану поспішали до своїх кабінетів, щоби прочитати зашифровані повідомлення і дочекатися розпоряджень від свого керівництва. Дзижчали, дзеленчали та вібрували особисті комунікатори й імпланти службовців, офіцерів, політиків, комерсантів із Торговельної Гільдії. Не минуло й тридцяти хвилин із тієї миті, коли було виявлено мертве тіло Папи, а всі новинарські агенції в системі Пацема вже працювали з цією трагічною звісткою: лаштували роботизовані голокамери та весь арсенал технічних засобів для роботи он-лайн, відряджали до прес-центру Ватикану своїх найкращих репортерів і... чекали. У міжзоряній імперії, де Церква керувала всіма аспектами суспільного життя, перш ніж з'явиться у пресі чи в ефірі, новина потребувала не тільки незалежного підтвердження, а й офіційного дозволу.

За дві години та десять хвилин по тому, як було виявлено тіло Папи Юлія XIV, Церква підтвердила його кончину повідомленням від канцелярії Державного секретаря Ватикану, кардинала Лурдусамі. За якісь секунди це повідомлення вже пролунало в усіх радіо- та головідеоновирах у безкінечних світах, що підпорядковувалися Пацему. Все населення планети Пацем, тобто півтора мільярда відроджених християн, котрі працювали на Ватикан або на розгалужені цивільну, військову чи комерційну адміністрації Пакса, завмерли, щоби з певною цікавістю вислухати цю новину. Ще до офіційного оголошення з дюжину нових зорельотів класу Архангел залишили свої орбітальні бази і перемістилися в різні точки міжзоряного простору в одному з рукавів Галактики, обжитому людством. Цей раптовий стрибок убив екіпажі зорельотів, але кораблі донесли звістку про смерть Папи в надійних комп'ютерах та кодованих транспондерах до понад шістдесяті найважливіших митрополичих світів і зоряних систем. Ці кораблі-Архангели мали вчасно доставити назад на Пацем тих небагатьох кардиналів, котрі забажають особисто взяти участь у голосуванні; проте більшість виборців зазвичай воліли краще залишатися на своїх планетах, ніж іти на смерть, навіть із безперечно обіцяним воскресінням, а для участі у виборах направити замість себе шифровану інтерактивну голографічну пластину із власноручним «eligo» для обрання наступного Верховного понтифіка.

Ще вісімдесят п'ять паксівських кораблів з рушіями Гокінга, переважно надшвидкісні факельники, приготувалися до спін-переходу на релятивістські швидкості та до квантового стрибка, аби здійснити перельоти тривалістю в дні, а то і в місяці, із часом-у-борг — відповідно, від тижнів до років. Вони мали чекати на орбіті Пацема п'ятнадцять-двадцять стандартних днів до обрання нового Папи, а тоді розповсюдити звістку на сто тридцять менш важливих паксівських світів, де архієпископи донесуть її до вух ще мільярдів вірян. Звідси, уже стараннями архієпископів, повідомлення про смерть Папи, про воскресіння й нове обрання розходиться меншими системами, долетить до найвіддаленіших світів і до незліченних загумінкових колоній. І, нарешті, цілий флот із двохсот безпілотних кур'єрських дронів буде виведений з бази на гігантському астероїді в системі Пацема. Дрони чекатимуть тільки, щоби на їхні чіпи було записано повідомлення про нове народження та переобрання Папи Юлія, а відтак вони увійдуть в гокінгів простір і оповістять про це всі одиниці паксівського флоту, задіяні у патрулюванні, а чи й у боях із Вигнанцями вздовж так званої Великої стіни — оборонної лінії далеко за кордонами Пакса.

Папа Юлій помер уже вдев'яте. Понтифік мав слабе серце, але не дозволяв удосконалити його ні хірургічним втручанням, ані нанопластиком. На його переконання, Папа мав прожити стільки, скільки йому судилося, а по його смерті повинен бути обраний новий Папа. Той факт, що того самого Папу обирали вже вісім разів, не похитнув його в цьому переконанні. І навіть зараз, коли тіло Папи Юлія обряджали для церемонії прощання впродовж одного вечора, після чого його мали доправити до папської особистої воскресальної каплиці позаду Собору Св. Петра, кардинали та їхні заступники вже робили все необхідне для його переобрання.

Сіктинську капелу закрили для туристів і почали готувати для голосування, яке мало відбутися менше ніж за три тижні. Для вісімдесяти трьох кардиналів, що голосуватимуть наживо, принесли антикварні крісла під балдахінами, а для тих, хто передоручив голосування своїм голографічним копіям, встановили голографічні проектори й інтерактивні екрани базової площини інфосфери. Перед підвищенням вітваря поставили стіл для членів лічильної комісії, чи скрутаторів. На столі дбайливо розклали малі картки, голки,

нитки, урну, таріль, лляні серветки й інші речі, потрібні для голосування, тоді накрили стіл більшою лляною тканиною. Стіл для інфірмаріїв, які повинні були підходити з урною до німічних кардиналів, та ревізорів розмістили збоку від вітваря. Головні двері Сікстинської капели зачинили, замкнули на засув і запечатали. Швейцарські гвардійці в повному традиційному озброєнні, а також із найсучаснішою лазерною зброєю зайняли свої пости біля дверей капели та біля вибухозахищеної брами воскресальної каплиці, прибудованої до Собору Св. Петра.

Відповідно до старовинного протоколу вибори мали відбутися між п'ятнадцятим та двадцятим днем після смерті Папи. Кардинали, що перебували на Пацеми, а також ті, котрі могли дістатися Пацема з часом-у-борг меншим за три тижні, скасували всі заплановані раніше заходи й приготувалися до конклаву. Усе було готово.

ДЕЯКІ ГЛАДУНИ НОСЯТЬ СВОЮ ВАГУ ТАК, НАЧЕ ЦЕ ХВОРОБА, ознака потурання своїм слабкостям, свідчення лінощів. Інші товстунки набирають вагу по-королівськи, вважаючи її зовнішнім проявом своєї щоразу більшої могутності. Симон Августин Кардинал Лурдусамі належав до цієї останньої категорії. Справжній велет, у своїй кардинальській сутані він був схожий на яскраво-червону людину-гору, на вигляд було йому десь близько шістдесяти років, і таким він був уже понад два сповнених активного життя та вдалих воскресінь сторіччя. Цілковито голомозий, з рябим од віспи обличчям і м'яким глибоким басом, здатним заgrimіти, наче Господь із Сіону, без жодного гучномовця заповнюючи собою весь Собор Св. Петра, Лурдусамі вважався в Ватикані еталоном здоров'я та енергійності. У вузьких церковних колах побутувала думка, що саме Лурдусамі, тоді ще юнак, незначний гвинтик Ватиканської дипломатичної машини, допоміг знесиленому, замученому постійним болем отцю Лінару Гойту, колишньому паломнику на Гіперіон, відкрити таємницю, як приборкати хрестоформу та перетворити її на знаряддя воскресіння. Багато хто ставив йому на заслугу — як і щойно упокоєному Папі — порятунок Церкви, що була на краю загибелі.

Правда це чи лише легенда, але того дня — першого дня по дев'ятій смерті Його Святості й за п'ять днів до його воскресіння — Лурдусамі був у чудовій формі. Державний

секретар, президент комісії з нагляду за дванадцятьма Священними Конгрегаціями і префект найтаємничішої з-поміж них, тієї, яка викликала найбільший страх, а саме Священної Конгрегації доктрини віри, що після тисячолітньої перерви знову отримала офіційну назву — Священна Канцелярія вселенської інквізиції, Лурдусамі був наймогутнішою людиною в Курії. Наразі, коли Його Святість Папа Юлій XIV лежав у відкритій труні в Соборі Св. Петра, а з настанням ночі його тіло мали переправити до воскресальної прибудови, кардинал Симон Августин Лурдусамі радше був наймогутнішою людиною в усій Галактиці.

І того ранку кардинал не проминув цим скористатися.

— Вони вже тут, Лукасе? — прогуркотав він, звертаючись до чоловіка, який був його помічником та довіреною особою понад двісті напружених років. Монсеньйор Лукас Одді був настільки ж худючим, кістлявим, метушливим, наскільки кардинал Лурдусамі — масивним, пухким та неквапливим. Одді скидався вже на досить підтоптаного чоловіка, а Лурдусамі, здавалося, взагалі не старів. Посада Одді офіційно йменувалася: заступник Державного секретаря та керівник секретного, «нульового», відділу, проте всі прозивали його просто Заступником. Прізвисько «Нуль» також могло би пасувати цьому високому кощавому бенедиктинцю, бо за двісті двадцять років його бездоганної служби ніхто, навіть Лурдусамі, не знав нічогісінько про особисті уподобання чи почування цієї людини. Отець Лукас Одді був надійною правою рукою кардинала Лурдусамі так довго, що той давно вже звик дивитися на нього як лише на знаряддя для виконання власних задумів.

— Їх щойно провели у найвіддаленішу приймальню, — відповів монсеньйор Одді.

Кардинал Лурдусамі кивнув. Понад тисячу років, ще задовго до Гіджри, коли людство, шукаючи порятунку, залишило конаючу Землю й вирушило колонізувати зірки, у Ватикані існував звичай проводити важливі зустрічі в приймальнях високопосадовців, а не в їхніх особистих кабінетах. Найдальша приймальня кардинала Лурдусамі була крихітна — не більше п'яти квадратів, і доволі скромно мебльована, якщо не брати до уваги круглого мармурового стола, абсолютно вільного від вбудованих комунікаторів. У кімнаті було лише одне вікно, і крізь нього, коли шибки ставали прозорими завдяки поляризації, можна було ба-

чити лоджію з фресками вражаючої краси. На стінах висіли дві картини геніального художника тридцятого сторіччя Каро-тана. Одна зображувала моління Ісуса в Гетсиманському саду, друга — Папу Юлія (коли він ще не став Папою, а був отцем Лінаром Гойтом) під час отримання першої хрестоформи з рук могутнього архангела, який, утім, скидався на гермафродита, а на все це дійство безпорадно дивився Сатана у подобі Ктиря.

Четверо осіб у приймальні, три чоловіки та жінка, репрезентували Виконавчий комітет Панкапіталістичної ліги незалежних католицьких трансзоряних торговельних організацій, яку частіше називали просто Торговельною Гільдією. Два чоловіки, пан-Гельвіг Арон та пан-Кеннет Гай-Модіно, цілком могли бути батьком та сином, так скидалися вони один на одного — навіть елегантними костюмами з накидками, навіть вишуканими консервативними зачісками, делікатно біовідкорегованими європейськими, нордичними рисами обличчя та скромними червоними значками, що засвідчували їхню приналежність до Суверенного військового Ордену Госпітальєрів Святого Йоанна Єрусалимського, лицарів Родоса й Мальти — стародавньої спільноти, більш відомої під назвою Мальтійські лицарі. Третій чоловік, одягнутий у скромне бавовняне кімоно, мав азійські риси обличчя. Звався він Кензо Ісозакі і того дня був другою за могутністю — після кардинала Лурдусамі — людиною в Паксі. Єдина в цьому товаристві жінка, з вузьким обличчям під кучмою темного волосся, в невибагливому костюмі з чесаного фібропласту, звалася пан-Анна Пеллі Коньяні, і їй було сорок з лишком років. Усі вважали її офіційною наступницею Ісозакі, а також таємною коханкою архієпископки з планети Ренесанс-Вектор.

Коли кардинал Лурдусамі зайшов у кімнату й зайняв місце за столом, ця четвірка підвелася і вклонилася. Лурдусамі супроводжував тільки монсенйор Лукас Одді; він зупинився поодаль від столу, склавши кістляві руки на чорній сутані. З-за його плеча на присутніх дивилися скорботні очі каро-танівського Христа в Гетсиманському саду.

Пан-Арон та пан-Гай-Модіно наблизилися до кардинала, аби стати на одне коліно та поцілувати його сапфіровий перстень, але перш ніж до персня підійшли Кензо Ісозакі та жінка, кардинал махнув рукою, подаючи знак припинити протокольні формальності. Коли представники Тор-

говельної Гільдії знову повсідалися, кардинал Лурдусамі промовив:

— Ми тут усі є давніми друзями. Ви знаєте, що поки я через тимчасову відсутність Його Святості уособлюю в нашій розмові Найсвятіший Престол, усе, що буде тут сказано, не вийде за ці стіни, — Лурдусамі посміхнувся. — А ці стіни, друзі мої, є найнадійнішими і найбільш захищеними від прослуховування в усьому Паксі.

Арон та Гай-Модіно стримано посміхнулися. Обличчя Ісозакі зберегло той самий чемний вираз. Анна Пеллі Коньяні ще вище заломила чорну брову.

— Ваша Превелобносте, — сказала вона, — можна мені говорити відверто?

Лурдусамі смикнув пухкою долонею. Він не довіряв людям, які питали дозволу говорити відверто, або клялися у своїй щирості, або вживали слово «чесно».

— Звичайно, дорога пан-Анно. Шкода, що невідкладні справи сьогодні залишають нам не так багато часу, — відказав він.

Анна Пеллі Коньяні напружено кивнула. Вона зрозуміла наказ бути лаконічною.

— Ваша Превелебносте, — продовжила вона, — ми попросили про цю зустріч, щоби висловити наші думки. Думки не тільки вірних членів Панкапіталістичної ліги Його Святості, але й друзів Найсвятішого Престолу і ваших особистих друзів.

Лурдусамі поблажливо кивнув. Його тонкі губи поміж пишними щоками склалися в ледь помітну посмішку.

— Певна річ.

Гельвіг Арон відкашлявся.

— Ваша Превелебносте, для Торговельної Гільдії вибори Папи є дуже важливою подією, зі зрозумілих причин.

Кардинал чекав.

— Ми хотіли би сьогодні, — вступив у розмову Гай-Модіно, — запевнити Вашу Превелебність, і як Державного Секретаря, і як можливого кандидата на папський престол, що Гільдія продовжуватиме віддано проводити політику Ватикану і після того, як буде обрано нового Папу.

Кардинал ледь помітно кивнув. Він усе зрозумів. Якимсь чином Гільдія — можливо, через шпигунську мережу Ісозакі — рознюхала про можливий заколот серед ватиканської ієрархії. Тим чи іншим робом вони примудрилися підслу-

хати ті найтихіші шепоти, що шелестіли в кімнатах, так само надійно захищених від чужих вух, як його приймальня: прийшов час замінити Папу Юлія на нового понтифіка. А Ісозакі знав, що новим понтифіком стане Симон Августин Лурдусамі.

— Під час цього сумного міжвладдя, — підхопила Коньяні, — ми вважали своїм обов'язком запевнити й у приватній бесіді, і публічно, що Гільдія продовжуватиме слугувати інтересам Найсвятішого Престолу та Святої Матері Церкви, як вона робить ось уже понад два стандартних сторіччя.

Знову кивнувши, кардинал Лурдусамі чекав на продовження, але чотири очільники Торговельної Гільдії більше нічого не сказали. Якусь мить він роздумував над тим, чому Ісозакі з'явився тут власною персоною. «Щоби побачити мою реакцію на власні очі, а не покладатися на те, що доповідатимуть підлеглі, от навіщо», — подумав він. Старий понад усе вірить власним відчуттям, власній інтуїції. Лурдусамі посміхнувся. Безпомилна політика. Він витримав паузу ще хвилину.

— Друзі мої, — пророкотав він нарешті, — ви не можете навіть уявити, як гріє мою душу те, що чотири такі заклопотані та поважні особи відвідали бідного священика, щоби розділити з ним цю годину скорботи.

Ісозакі та Коньяні залишалися інертними, мов аргон, проте два інших чоловіки не встигли приховати проблиск очікування, що на мить спалахнув у їхніх очах, і кардинал це помітив. Якщо Лурдусамі зараз прийме їхню підтримку, хоч і неявно, це поставить верхівку Гільдії на один рівень із змовниками всередині Ватикану, зробить головного гільдійця бажаним конспіратором, де-факто рівним із майбутнім Папою.

Лурдусамі ще нижче схилився над столом. Він помітив, що Кензо Ісозакі й оком не змигнув під час обміну репліками.

— Друзі, — продовжував кардинал, — як справжні християни, ще й знову народжені, — він кивнув у бік Арона та Гай-Модіно, — ви, без сумніву, добре знаєте процедуру обрання наступного Папи. Але дозвольте мені вам її нагадати. Коли кардинали чи їхні інтерактивні копії зберуться в Сікстинській капелі і двері її замкнуть і запечатають, у нас буде три способи обрання Папи — акламація, компроміс чи таємне голосування. Акламація відбудеться в тому разі,

якщо всі кардинали-виборці одноголосно назвуть те саме ім'я за натхненням Святого Духа. Кожен із нас вигукне «eligo», тобто «я обираю», а також ім'я тієї персони, яку ми одноставно оберемо. При компромісі ми виберемо кількох із нас, скажімо, дванадцятьо кардиналів, і довіримо їм зробити вибір за всіх нас. При таємному голосуванні всі кардинали, котрі візьмуть участь у виборах, будуть таємно подавати голоси, поки один із кандидатів не набере дві третини голосів плюс один голос. Цей кандидат стане новим Папою, і мільярди вірян, що чекатимуть на наше рішення, побачать, як здійметься до неба «фумата» — стовп білого диму, на знак того, що наша родина, наша Церква, знову має Найсвятішого Папу.

Чотири представники Торговельної Гільдії сиділи мовчки. Кожен із них до тонкощів був обізнаний з процедурою обрання Папи — і не тільки зі старовинними ритуалами, що було зрозуміло само собою, а й із тим політиканством, тиском, змовами, блефом і відкритим шантажем, що часто супроводжували процес виборів упродовж віків. Вони починали здогадуватися, навіщо кардинал Лурдусамі проказує зараз ці очевидні речі.

— На останніх дев'яти виборах, — продовжував кардинал, і голос його гримів, відлунюючись від стін, — Папу обрали акламацією... при прямому надиханні Святим Духом. — Лурдусамі замовк на довгу, важку хвилину. За його спиною стояв монсеньйор Одді, утупившись у візитерів поглядом таким само незмигним, як у Кензо Ісозакі.

— Я не маю жодних підстав вважати, — нарешті закінчив Лурдусамі, — що ці вибори відбудуться інакше.

Високопоставлені гільдійці завмерли на своїх стільцях. Зрештою Ісозакі нахилив голову. Вони почули й зрозуміли слова кардинала. Заколот у стінах Ватикану не відбудеться. А якщо б і відбувся, Лурдусамі володіє ситуацією й не потребує підтримки від Торговельної Гільдії. Якщо справедливе перше припущення, і час кардинала Лурдусамі ще не настав, Церкву та Пакс знову очолить Папа Юлій. Ісозакі та його спільники пішли на величезний ризик заради неймовірно високої винагороди, заради влади, яку б вони отримали, якщо б їм вдалося змовитися із наступним Понтифіком. Тепер вони зіткнулись із наслідками свого ризикованого вчинку. Сто років тому Папа Юлій відлучив від церкви попередника Кензо Ісозакі за значно дрібнішу хибу, позбавивши

його таїнства хрестоформи та прирікши керманича Гільдії на життя поза католицькою общиною, до якої на Пацемі й у більшості світів, що входили в орбіту Пакса сьогодні, належали кожний чоловік, кожна жінка та кожна дитина, а отже, прирікши на істинну смерть.

— А тепер мені дуже шкода, проте невідкладні справи змушують мене полишити ваше приємне товариство, — прогуркотів кардинал.

Перш ніж Лурдусамі звівся на ноги, Ісозакі, порушуючи протокол прощання із князем Церкви, швидко наблизився до кардинала, заколінкував перед ним і поцілував кардинальський перстень.

— Ваша Превелебносте, — пробурмотів старий мільярдер.

І цього разу Лурдусамі не підвівся і не зупинив церемонію, аж поки кожний із трьох чоловіків, і жінка теж, не підійшли до нього засвідчити свою пошану.

МІЖЗОРЯНИЙ КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ КЛАСУ АРХАНГЕЛ транслювався до системи Божегаю наступного дня після смерті Папи Юлія. Це був єдиний корабель класу Архангел, що не ніс кур'єрської служби; він був менший за нові зорельоти, а називався «Рафаїл».

За кілька хвилин після того, як корабель вийшов на орбіту навколо планети попелястого кольору, від нього відокремився спусковий апарат і ввійшов в атмосферу. На його борту знаходилися два чоловіки та жінка. Вони виглядали близнюками — в однакових одностроях, бліді, з темним коротким волоссям, тонкими губами та порожніми очима. Комбінезони на них були червоно-чорні, а на зап'ястках у всіх виблискували наворочені комлоги. Те, що вони знаходилися у спусковому катері, було дивиною — адже космічні кораблі класу Архангел неминуче вбивали людей під час стрибка крізь Планків простір, а цикл ясел, якими було обладнано кожний корабель, був розрахований на те, щоби воскресити людину лише за три дні.

Ці троє не були людьми.

Випустивши крила, прибравши всі конструктивні виступи, щоби набути максимальної аеродинамічних абрисів, спусковий апарат перетнув лінію термінатора й увійшов до зони дня зі швидкістю три Махи. Під ним розвертався колишній світ тамплієрів — Божегай: безкінечні шрами від

пожеж, вкриті попелом рівнини, грязьові потоки, залишки льодовиків та поодинокі зелені секвої, що, розкидаючи насіння, намагалися знову заселити спустошений простір. Збавивши швидкість до дозвукової, катер летів уздовж вузької смуги помірного клімату і воскреслої обабіч екватора рослинності, тримаючись ріки, що несла свої води до того каліччя, що зосталося від колишнього Дерева світу. Пеньок здіймався вгору майже на кілометр, а завширшки сягав вісімдесят три кілометри, вимальовуючись на південному крайнебі чорною столовою горою. Катер оминув пеньок, тримаючи курс на захід, не віддаляючись від ріки та продовжуючи знижуватися. Нарешті він сів на скелю в тому місці, де ріка вривалася до тісної ущелини. Чоловіки та жінка зійшли трапом, що висунувся з катера, й зупинилися, роззираючись доокруж. В цій частині Божегаю ранок переходив у день. Шуміла вода, перекочуючись через пороги, а нижче за течією, у заростях, галасували птахи та ще якісь мешканці дерев. У повітрі стояв дух живиці, незнаних іншосвітних рослин, вологої землі та попелу. Понад двісті п'ятдесят років тому цей світ був знищений ланцетними ударами з орбіти. Страшна пожежа спопелила двохсотметрові дерева тамплієрів, за винятком тих, які встигли відлетіти до інших зірок. Пожежа лютувала ще майже століття і згасла тільки із настанням ядерної зими.

— Обережно, — проказав один із чоловіків, коли трійця спускалася схилом, прямуючи до ріки. — Вона порозкидала мононитки, і вони мають бути десь тут.

Худорлява жінка кивнула й витягла із пліноплінового рюкзака лазерну зброю. Розсіяним променем вона обшарила простір над рікою. Нитки, які щойно були цілковито невидимими, засвітилися, наче павутиння, вкрите ранковою росою. Вони хрест-навхрест пронизували повітря над рікою, заходили за валуни, зникали в білопінних хвилях ріки й знову витикалися з них.

— Там, куди ми йдемо, їх немає, — сказала жінка, вимикаючи лазер.

Трійця проминула прибережну низинку й піднялася вгору скелястим схилом. Тут оплавлений граніт стівав лавою, коли весь Божегай перетворювався на шлак від ударів з космосу. Втім, в одному місці поверхня скель мала сліди більш свіжої катастрофи. На вершечку одного з валунів, що відступав від ріки метрів на десять, виднівся випалений

кратер правильної округлої форми, півметра завглибшки і п'ять метрів у діаметрі. З південно-східного боку, там, де розплавлена скельна порода збігала до ріки, падала, плюхкала у воду, утворилися сходи з чорного каменю. Порода в кратері, темна, гладенька, скидалася на полірований онікс, затиснутий у гранітний тигель.

— Один із чоловіків ступив у заглиблення, тоді розтягнувся долілиць на полірованому камені, припавши до нього вухом. За мить він підвівся й кивнув своїм супутникам.

— Відійдіть, — сказала жінка, торкаючись свого комлога.

Усі троє відступили від кратера на п'ять кроків. Пучок чистої енергії пропалив атмосферу, з'єднуючи космос та кратер на валуні. Птахи з голосними криками зірвалися з верхівок сусідніх дерев, за ними вслід сполохано кинулася рятуватися й уся інша живність, що населяла крони. Іонізоване повітря миттєво перегрілося, збрижалося від ударних хвиль. Листя та гілля в радіусі п'ятдесят метрів спалахнули вогнем. Світловий конус точно співпав із кратером, заповнив його від краю до краю, перетворюючи гладенький камінь на палаюче озеро.

Двоє чоловіків і жінка навіть не ворухнулися. Їхні комбінезони тліли від жару, який буває хіба що в печі домни, але спеціальна тканина не горіла. Не горіли і їхні тіла.

— Пора, — вимовила жінка, перекиваючи своїм голо-сом гудіння енергетичного пучка та ревіння пожежі. Стоп золотого світла зник. На його місце з ураганною силою ринуло гаряче повітря, заповнюючи вакуум. Кратер кипів, беручись бульбашками лави.

Один із чоловіків опустився на коліно і, здавалося, до чогось прислуховувався. Відтак він кивнув іншим і здійснив фазовий перехід. Щойно це була людина з плоті й крові, що мала кістки, шкіру, волосся, а наступної миті вона перетворилася на блискучу сріблясту статую, в якій людськими залишалися тільки абриси. Мінлива срібляста поверхня його тіла в найменших подробицях віддзеркалювала блакитне небо, палаючий ліс та вогняне озеро на верхівці валуна. Він устроїв руку в розплавлений метал, схилився нижче, занурив руку глибше... Коли він випростався, здалося, що срібний метал його руки сплавився з іншою сріблястою металевою статуєю. Із статуєю жінки. Блискуча чоловіча фігура витягла жіночу, таку ж блискучу, наче хромовану, з кратера, що перетворився на казанок із шиплячою, бриз-

котливою лавою, тоді віднесла метрів на п'ятдесят убік, туди, де трава не горіла, а каміння не розм'якло і могло витримати їхню вагу. Другий чоловік та жінка йшли вслід.

Чоловік змінив свою хромовано-срібну подобу на людську, а за секунду так само зробила й жіноча фігура, яку він витяг із лави. Жінка, яка постала з живої ртуті, була близнючкою жінки з коротким волоссям, що прилетіла на спусковому апараті.

— Де це сученя? — запитала звільнена жінка. Це була Радамант Немез — так її звали колись.

— Утекла, — відказав той чоловік, що вивільнив її, схожий на неї, як брат-близнюк чи її клон чоловічої статі. Другий чоловік теж нічим не відрізнявся від решти компанії. — Вони пройшли крізь останній портал.

Обличчям Радамант Немез пробігла гримаса. Вона згинала й розгинала пальці та поводила плечима, наче бажаючи позбутися кольок у кінцівках.

— Принаймні я вбила того клятого андроїда, — сказала вона.

— Ні, — заперечила її близнючка. — Вони забралися звідси на спусковому катері з «Рафаїла». Андроїд утратив п'ятірню, але автохірург урятував йому життя.

Немез кивнула та подивилася назад, на скелястий берег, яким ще стікала лава. Полум'я висвітлювало павутиння з монониток, розкинуте над рікою. За їхніми спинами палав ліс.

— Там, усередині... було не дуже... приємно. Мене прицвяхувало ланцетним променем із корабля так, що я не могла й поворухнутися, а скеля навколо не давала змоги здійснити фазовий перехід. Уся енергія йшла на те, щоби втриматися хоча б у цій фазі. Довго я пролежала захованою?

— Чотири стандартні роки, — сказав другий чоловік, котрий до цього мовчав.

Радамант Немез вигнула тонку брову, радше запитально, ніж здивовано.

— Але ж Корд знав, де я...

— Корд знав, де ти, — підтвердила інша жінка. Навіть її голос і вираз обличчя були такі ж точно, як у звільненої жінки. — А ще Корд знав, що ти схибала.

Немез скупно посміхнулася.

— Тобто ці чотири роки були покаранням.

— Нагадуванням, — сказав чоловік, який витяг її зі скелі.

Радамант Немез зробила крок, тоді ще один, наче пере-
віряючи, як тримає рівновагу, а тоді запитала позбавленим
будь-яких емоцій голосом:

— А чому ви прийшли по мене тепер?

Відповіла їй жінка:

— Дівчинка. Вона повертається. Ми мусимо довершити
твоє завдання.

Немез кивнула.

Чоловік, що звільнив її, поклав руку їй на плече.

— І май на увазі, — сказав він, — що чотири роки серед
вогню та каменю — дрібниця порівняно з тим, що на тебе
чекає, якщо ти схибиш знову.

Немез подивилася на нього довгим поглядом, але нічого
не відповіла. Відтак, розвернувшись геть від полум'я та
киплячої лави точним, майже балетним рухом, вони синх-
ронно закрокували у напрямку спускового апарата.

НА ПУСТЕЛЬНІЙ ПЛАНЕТІ МАДРЕ ДЕ ДІОС, НА
ГОРИСТОМУ плато, яке звалося Льяно Естакадо завдяки
колонам атмосферних генераторів, що через кожні десять
кілометрів уздовж і впоперек перетинали пустелю, утворю-
ючи правильну геометричну сітку, отець Федеріко де Соїя
готувався до ранкової меси.

Крихітне містечко Нуево-Атлан, загублене серед пус-
телі, ніколи не налічувало більше трьох сотень мешканців.
Здебільшого це були шахтарі з бокситових копалень, що
належали Паксу, приречені померти раніше, ніж відбудуть
свій контракт, а ще купка колишніх Прихильників Марії,
котрі навернулися у Вселенське католицтво, — ці животіли,
випасаючи коргорів на отруйних пустищах. Отець де Соїя
достеменно знав, скільки вірян відвідають його ранкову
месу: четверо. Стара пан-Санчес, віддавна удовиця, яка,
подейкували, убила свого чоловіка під час пилової бурі
шістдесят два роки тому; близнюки Перел — вони чомусь
надавали перевагу саме цій ветхій занепалій церкві, а не
каплиці в резервації шахтарів, чистенькій, з кондиційова-
ним повітрям; а ще загадковий старий з обличчям, вкритим
радіаційними шрамами — цей завжди опускався на коліна
за останньою лавою і ніколи не підходив до причастя.

Задувала пилова буря — вона тут ніколи і не вщухала, —
й отцю де Соїї довелося пробігти останні тридцять метрів
стежиною, що вела від саманного будиночка священика до

ризниці, накинувши на голову та плечі прозорий фіброплас-товий каптур, щоби захистити сутану та бірет. Требник він засунув глибоко у кишеню, щоби той залишився чистим. Це не допомагало. Коли він увечері стягував із себе сутану або вішав на гачок бірет, із них каскадом сипався червоний пил, наче засохла кров з піщаного годинника. А коли вранці розгортав требник, пісок скрипів поміж сторінками, при-липаючи йому до пальців.

— Доброго ранку, отче, — привітав його Пабло, коли священник заскочив до ризниці й швидко зачинив за собою двері з розтрісканими ущільнювачами.

— Доброго ранку, Пабло, мій найвірніший міністранте, — відповів отець де Соїя. Насправді, виправив себе священник, Пабло був його єдиним міністрантом. Простий хлопчик, простий у первинному значенні цього слова, тобто проста-куватий, а водночас і нелукавий, щирий і приязний, Пабло кожного буденного ранку приходив о пів на сьому до церкви допомагати де Соїї служити месу, а по неділях заявлявся двічі, хоча ранкову недільну службу відвідувала та ж чет-вірка вірян і тільки на вечірній месі до них приєднувалися ще кілька гірників із бокситових копалень.

Хлопчик схилив голову та знову розплився в широкій посмішці. Посмішка на мить сховалася, коли він поверх своєї сутани міністранта натягав через голову чистий крох-мальний стихар.

Проходячи повз хлопчика до шафи з літургійним убран-ням, отець де Соїя скуйовдив його чорне волосся. Світанок не зміг пробитися крізь завісу піщаної бурі, і ранок зали-шався таким темним, наче пустельна ніч, що ніяк не кін-чалася. Холодну, порожню кімнату освітлювала лише одна миготлива лампа. Де Соїя опустився на коліна, проказав коротку, але щиру молитву й почав облачатися у належний його чину одяг.

Командуючи факельниками паксівського космічного флоту, такими як «Балтазар», отець-капітан де Соїя двад-цять років одягався у військовий однострій, де на його сан вказували тільки хрест і римський комірець-колоратка. Йому доводилося носити пластокевларові бойові обладунки, космічні скафандри, імплантанти для тактичного зв'язку, окуляри, з'єднані з базовою площиною інфосфери, — усе, що належить мати на собі капітану факельника, але жодна з цих речей не хвилювала й не зворушувала його так, як

оцей невибагливий одяг парафіяльного священика. Минуло чотири роки відтоді, як отця-капітана де Сойю розжалували і звільнили з флоту. З того часу він заново відкрив для себе своє перше покликання.

Де Сойя натягнув амікт, відтак альбу, і вона лягла на його плечі, наче мантия, сягаючи щиколоток. Біла полотняна альба була бездоганно чистою, попри нескінченні піщані бурі. Він підперезався поясом, пошепки проказуючи молитву. Після цього взяв із шафки білу столу, благоговійно потримав її на руках, відтак поклав собі на шию, перехрестивши два шовкових кінці. У нього за спиною Пабло поспішно скидав свої поношені вуличні черевики і перевзувався в дешеві фібропластові кросівки, які мати веліла йому взувати тільки на месу.

Отець де Сойя накинув далматику — верхню ризу, прикрашену зображенням латинського хреста, білу, з вузькою пурпуровою облямівкою: сьогодні вранці він проголошуватиме молитву над дарами, приносить жертву на спокуту гріхів самочинної вдовиці-вбивці з першої лави та таємничого чоловіка з радіаційними опіками з лави останньої.

Пабло квапливо підскочив до нього. Хлоп'я захекалося, але знову широко посміхалося. Отець де Сойя поклав руку йому на голову, намагаючись пригладити копицю неслухняного волосся й водночас заспокоїти та підбадьорити дитину. Узнявши накритий тканиною потир, де Сойя простер над ним руку і спитав хлопчика:

— Ти готовий?

Обличчя Пабло на мить стало серйозним, бо він відчув урочистість цієї миті, а тоді хлопчик очолив процесію з двох осіб, прямуючи до дверей, що вели з ризниці до вітаря.

Де Сойя відразу помітив, що в церкві на них чекало не четверо, а п'ятеро людей. Усі постійні парафіяни молилися на своїх місцях: опускалися на коліна, вставали й знову колінкували, але в церкві був ще хтось, висока мовчазна постать у найтемнішому кутку, там, де крихітний притвор переходив у неф.

Під час усієї меси присутність незнайомця відволікала отця де Сойю, хоч як він намагався зосередитися тільки на таїнстві, частину якого наразі становив.

— *Dominus vobiscum*, — проголосив отець де Сойя. Він вірив, що Господь перебуває з ними ось уже понад три тисячоліття... з ними усіма.

— *Et cum spiritu tuo*, — вимовив отець де Соїя, а поки Пабло повторював за ним ці слова, священник трохи повернув голову, щоби побачити, чи не висунулася на освітлене місце висока й тонка постать, що трималася темного закутка перед входом до нефу. Ні, не висунулася.

Читаючи молитви, де Соїя забув про таємничу постать і сфокусував усю увагу на гості, яку він підносив над собою, затиснувши в надто матеріальних пальцях.

— *Hoc est enim corpus meum*, — чітко виголосив єзуїт, відчуваючи силу цих слів і вдесятитисячне благаючи Господа змити з нього гріх насильницьких злочинів, які він вчиняв, будучи капітаном факельника, своєю кров'ю і своєю жертвою.

До причастя підійшли тільки близнюки Перел. Як і зазвичай, де Соїя з відповідними словами простягнув гостію братам. Він стримався й не подивився на постать, що губилася в сутіні біля стіни.

Коли меса закінчилася, в церкві було геть темно. Останні слова служби потонули в стогоні вітру.

Електрики в церковці зроду не було, а мінливе світло десятка свічок по стінах не могло розсіяти морок. Отець де Соїя звернувся до пастви з останнім благословенням і заніс потир у темну ризницю, поставивши його на менший вівтар. Пабло квапливо зняв комжу і накинув на себе вітрівку.

— До побачення, отче! До завтра!

— До побачення! Дякую, Пабло. Не забудь... — Але хлопець уже не чув, вихопившись із церкви й припустивши до млина, де він працював разом із батьком і дядьками. Крізь нещільно причинені двері ринула червона курава.

Тепер отець де Соїя, як зазвичай, мав би стягувати з себе облачення, повертаючи його до шафи. Пізніше він відніс би одяг у свій будиночок, щоби почистити його. Але цього ранку він не поспішав скидати ризу, столу, альбу, пояс та амікт. Він мав дивне відчуття, що потребує цього священницького одягу, так само як потребував він бойових обладунків з пластику та кевлару, коли брав на абордаж ворожі кораблі під час кампанії на Вугільному Мішку.

Висока постать, не виступаючи із затінку, стояла в дверях ризниці. Отець де Соїя дивився на неї і чекав, переборюючи бажання осінити себе хресним знаменням або підняти вгору облатку, що залишилася від причастя, наче щит, що має захистити його від упирів або Диявола. За стінами церкви

вітер уже не просто гудів — він завивав, наче оскаженіла банші.

Постать зробила крок уперед, ввійшовши в коло рубінового світла від лампи в ризниці. Де Сойя впізнав капітана Марґет Ву, особистого ад'ютанта та речника адмірала Марусина, Командувача флотом Пакса. Уже вдруге цього ранку де Сойя виправив себе: тепер це адмірал Марґет Ву — он на комірі вимальовуються зірочки, ледь помітні в темно-червоному світлі.

— Отець-капітан де Сойя? — вимовила адмірал. Єзуїт повільно похитав головою. На його планеті, де доба дорівнювала двадцяти трьом годинам, було тільки пів на восьму, але він раптом відчув страшенну втому.

— Просто *отець* де Сойя, — відказав він.

— Отець-капітан де Сойя, — повторила адмірал Ву, і цього разу в її голосі не пролунало запитальних ноток. — Вас призвано на дійсну службу. Маєте десять хвилин, щоби зібрати речі та вирушити зі мною. Наказ діє з цієї миті.

Федеріко де Сойя зітхнув і заплющив очі. Йому хотілося плакати. *Будь ласка, милий Господи, пронеси чашу цю повз мене.* Коли він розплющив очі, чаша з вином, як і раніше, стояла на вівтарі, а адмірал Марґет Ву й надалі чекала на нього.

— Слухаюсь, — тихо відповів він й почав обережно знімати із себе шати священника.

НА ТРЕТІЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ СМЕРТІ ТА ПОКЛАДЕННЯ НА СМЕРТНЕ ЛОЖЕ Папи Юлія XIV у його воскресальних яслах розпочався рух. Надтонкі фали та хитромудрі шупи відокремилися від тіла й зникли в стінах ясел. Труп на узвишші ще якийсь час лежав нерухомо (підіймалися й опускалися тільки неприкриті груди), потім застогнав... Але минула ще не одна хвилинка, поки він підвівся на лікті, а тоді нарешті сів на своєму одрі. Шовкова плащаниця з багатою вишивкою сповзла донизу, оголивши воскреслого до пояса.

Чоловік недвижно просидів на краю мармурового подіуму ще якийсь час, заховавши голову в тремтячі руки. Він підняв її тільки тоді, коли майже беззвучно ковзнула вбік потайна панель у стіні воскресальної каплиці. Крізь ледь освітлене приміщення до нього наближався кардинал у традиційній червоній сутані. Кожен його крок супроводжувався шелестом шовків і перестуком вервиці. Його

супроводжував високий, ставний чоловік із попелястим волоссям і сталевими очима, одягнутий у простий, проте елегантний комбінезон із сірої фланелі. За кардиналом і людиною в сірому, ще на три кроки позаду, трималися два швейцарські гвардійці в середньовічних помаранчево-чорних одностроях. Зброї гвардійці при собі не мали.

Голий чоловік на підвищенні закліпав очима, так ніби його засліпило навіть приглушене світло в темній каплиці. Нарешті йому вдалося сфокусувати свій погляд.

— Лурдусамі, — промовив воскреслий.

— Отець Дюре, — озвався кардинал Лурдусамі. В руках у нього була непомірно велика срібна чаша.

Оголений чоловік ворухнув губами й облизав їх, наче прокинувся з неприємним присмаком у роті. Він був немолодою людиною, з худорлявим аскетичним обличчям і сумними очима. Щойно воскресле тіло вкривали старі шрами. На грудях чітко вирізнялися дві розпухлі багряні хрестоформи.

— Який тепер рік? — помовчавши, запитав чоловік.

— Рік Господа нашого Ісуса Христа три тисячі сто тридцять перший, — відповів кардинал, стоячи поряд із яслами.

Отець Поль Дюре склепив повіки.

— П'ятдесят сім років відтоді, як мене воскрешали востаннє. Двісті сімдесят дев'ять років після Падіння порталів. — Він розплющив очі й подивився на кардинала. — Двісті сімдесят років з того дня, коли ти отруїв мене, убивши Папу Тейяра Першого.

Кардинал Лурдусамі розкотисто розреготався.

— Ти швидко приходиш до тями після воскресіння, якщо вже можеш так добре рахувати.

Отець Дюре перевів погляд із кардинала на високу людину в сірому.

— Альbedo... Прийшов пересвідчитися? Чи тобі доводиться підбадьорювати своїх покірних Іуд?

Чоловік у сірому не відповів. Губи кардинала Лурдусамі, й без того тонкі, стислися в нитку, майже заховавшись між м'ясистими щелепами.

— Хочеш іще щось сказати, перш ніж повернешся до пекла, Антипапо?

— Не тобі, — тихо проказав отець Дюре й склепив очі в молитві.

Два гвардійці схопили отця Дюре під руки. Єзуїт не чинив опору. Один із них натиснув воскреслому на чоло, відкинувши йому голову так, що тонка шия отця Дюре вигнулася дугою.

Кардинал Лурдусамі граційним рухом підступив на півкроку ближче. Зі зборок його шовкового рукава ковзнув ніж із роговим руків'ям. Гвардійці тримали Дюре, який так і не поворухнувся, із закинutoю головою, із борлаком, що виразно випирає на вигнутій шиї, а Лурдусамі легким, зміїним рухом змахнув рукою. Із перерізаної сонної артерії ринула кров.

Відступивши, аби не вимазати вбрання, Лурдусамі сховав ніж назад у рукав і підставив широку чашу, збираючи у неї кров, що була фонтаном. Коли чаша наповнилася майже по вінця, а струмінь крові зійшов нанівець, він кивнув швейцарському гвардійцю, і той одразу ж відпустив голову отця Дюре.

Воскреслий знову перетворився на мерця: голова обвисла, очі заплющені, рот привідкритий. Перерізане горло зягло, наче в жакливій рваній посмішці розтяглися чийсь нафарбовані губи. Швейцарські гвардійці поклали тіло на підвищення, прибравши з нього саван. Оголений мрець лежав безкровний, понівечений — розірване горло, груди в старих шрамах, довгі білі пальці, блідий живіт, зморщені геніталії, кощаві ноги. Смерть, навіть в еру воскресіння, позбавляла гідності всіх, і тих, хто прожив життя, сповнене аскези, теж.

Гвардійці тримали покров подалік, щоби не зіпсувати його. Кардинал Лурдусамі перехилив важку чашу, і кров полилася з неї в мертві очі, в роззявлений рот, у свіжу рану від ножа, на груди, на живіт, на пах мерця. Кров розпливалася червоною плямою, колір якої пасував кардинальській сутані, але своєю інтенсивністю робив її наче злинялою.

— *«Sie aber seid nicht fleischlich, sondern geistlich»*, — промовив кардинал Лурдусамі. — Ви живете не тілом, а духом.

Чоловік у сірому звів брову:

— Бах, чи не так?

— Саме так, — підтвердив кардинал і поставив спорожнілу чашу біля мертвого тіла. Він зробив знак швейцарським гвардійцям, і вони накрили тіло покривом, склавши його вдвічі. Розкішна тканина миттєво просякла кров'ю.

— *«Ісус — моя радість»*, — додав Лурдусамі.

— Я так і подумав, — сказав чоловік у сірому. Він кинув на Лурдусамі запитальний погляд.

— Так, — підтвердив кардинал. — Зараз.

Чоловік у сірому обійшов кругом одра і став за спинами гвардійців, які закінчували розправляти закривавлене укритвало. Коли вони розпрямилися й відступили від мармурового підвищення, чоловік у сірому наставив свої долоні на рівень їхніх ший. Гвардійці вибалушили очі, роззявили роти, але крикнути не встигли: тієї ж миті їхні широко розкриті очі й роти спалахнули білим жаром, шкіра стала прозорою, і крізь неї проступило жовтогаряче полум'я, що охопило їхні тіла зсередини. Ще мить — і вони зникли, випарувалися, розсипалися частинками, дрібнішими за попіл.

Чоловік у сірому змахнув з долонь мікронний шар праху.

— Шкода, раднику Альбеде, — пробурмотів кардинал Лурдусамі низьким голосом.

Чоловік у сірому подивився на куряву, що осідала, ледь помітна в темній кімнаті, тоді перевів погляд на кардинала. Брова його знову вигнулася в німому питанні.

— Ні, ні, ні, — пророкотав Лурдусамі. — Я маю на увазі покров. Цих плям неможливо позбутися. Доводиться ткати нову плащаницю після кожного воскресіння. — Він розвернувся і попрямував до потайної панелі, шурхочучи сутанною. — Ходімо, Альбеде. Нам треба поговорити, а я ще маю до обіду відслужити подячну месу.

Коли потайні двері зачинилися за ними, у воскресальній камері запанувала тиша. Приміщення спорожніло, якщо, звичайно, не брати до уваги мерця, вкритого плащаницею, та ще найлегшого сірого серпанку, що мінився в тьмяному світлі і поволі танув, зникав, відходив, наче душі щойно упокоєних тут людей.

2

Того тижня, коли Папа Юлій помер вдев'яте і вп'яте вбили отця Дюре, ми з Енеєю знаходилися на відстані 160 000 світлових років від цих подій на викраденій планеті Земля — на старій, справжній Землі, яка тепер оберталася не навколо Сонця, а навколо зірки спектрального класу G у Малій Магеллановій Хмарі, у віддаленій галактиці.

Цей тиждень видався напруженим і для нас. Певна річ, ми нічого не знали про смерть Папи, позаяк між захищеною тут Землею та космічними колоніями Пакса не існувало жодного зв'язку, крім порталів телепортації, які перебували в сплячому режимі. Насправді, як я розумію тепер, Енея довідалася про кончину Папи, довідалася у такий спосіб, про який ми тоді навіть не підозрювали. Проте вона не повідомила нас про події в імперії, а нікому з нас й на думку не спадало розпитувати її про такі речі. Життя наше на Землі було просте, мирне, а водночас сповнене таких глибин, що зараз не віриться, що це було насправді, і згадувати ті роки боляче. У всякому разі на тому тижні сталися важливі зміни, і простим та мирним той тиждень важко назвати: в понеділок помер Старий Архітектор, у якого Енея навчалася останні чотири роки. А наступного зимового вечора, у вівторок, відбулось сумне і якесь покvapне поховання в пустелі неподалік. Тієї середи Енеї мало виповнитися шістнадцять, але журба та сум'яття, які охопили Талієсінське Братство, затьмарили цю дату, і лише ми з А. Беттіком намагалися відсвяткувати цей день разом із нею.

Андроїд спік для Енеї шоколадний торт, її улюблений, а я кілька днів різьбив тростину для прогулянок та вкривав її мереживом візерунків. Мені знадобилася для цього міцна гілка, що я знайшов її під час однієї із наших з Архітектором регулярних експедицій до сусідніх гір. Увечері ми ласували тортом і випили трохи шампанського в чудовій оселі Енеї, але дівчина була пригнічена та засмучена смертю старого вчителя, а до того ж і панікою, що охопила Братство. Тепер я усвідомлюю, що її тривога була спричинена ще й кончиною Папи і тими буремними переминами, що чекали на нас уже в найближчому майбутньому. Вона знала, що добігають кінця чотири найбільш мирні роки з усіх, що судилися нам за життя.

Я пам'ятаю, про що ми розмовляли того вечора, коли Енея святкувала шістнадцятий день народження. Сутінки впали рано, похолоднішало. За стінами затишного будиночка з каменю та парусини вітер пустелі здіймав пелехи піску та змушував хрускотіти полин і юку, хапаючи їх у міцні обійми. Шипів ліхтар, пісок із шарудінням бився об цупку тканину, а ми сиділи й неголосно розмовляли під ці звуки, тримаючи в руках уже не келихи з шампанським, а кухлі з гарячим чаєм.

— Дивне відчуття, — сказав я. — Ми знали, що він старий і хворий, але ніхто й припустити не міг, що він візьме й помре.

Я, звісно, мав на увазі Старого Архітектора, а не віддаленого Папу, який тут нічого для нас не значив. Учителю Енеї, як і всі ми, хто знайшов притулок на Землі, не мав на собі хрестоформи. На відміну від Папи, він помер остаточно.

— Схоже, він знав, — тихо проказала Енея. — Упродовж останнього місяця він кликав до себе на розмову кожного з учнів. Поспішав поділитися останніми зернятками мудрості.

— Яке останнє зернятко мудрості він передав тобі? — запитав я. — Звісно, якщо це не таємниця і не надто особисте.

Обличчя Енеї над паруючим кухлем опромінилося посмішкою.

— Він нагадав мені, що замовник завжди погодиться заплатити вдвічі, якщо ти будеш виставляти рахунки на додаткові витрати помалу, один по одному, і тоді, коли будівництво вже йде, а споруда набирає форми. Він сказав, що тоді точку вороття буде вже пройдено і клієнт не зірветься із твого гачка.

Ми з А. Беттіком розреготалися. Наш сміх не мав у собі зневаги — Старий Архітектор був однією з тих рідкісних особистостей, які поєднують у собі справжню геніальність з непогамовною вдачею — але хоч би з яким сумом та приязню ми згадували його, не могли не впізнати в цій фразі егоїзм та крутість, які теж були складниками його натури. Я називаю його тут тільки Старим Архітектором не через надмірну шанобливість: він був кібридом, реконструйованим з людської особи, архітектора, котрий жив ще в епоху до Гіджри, в дев'ятнадцятому та двадцятому сторіччях н. е., звався тоді Френк Ллойд Райт, і всі його учні зверталися до нього «м-р Райт», навіть найстарші з них, що були його однолітками. Я тому завжди подумки називав його Старим Архітектором, бо так казала Енея, розповідаючи про свого майбутнього вчителя ще до того, як ми зустрілися з ним на Старій Землі.

Ніби відповідаючи на мої думки, А. Беттік сказав:

— Це дивно, чи не так?

— Що саме? — відгукнулася Енея.

Андроїд посміхнувся і потер ліву руку, там, де вона закінчувалася гладенькою куксою, просто під ліктювим згином.

Ця звичка з'явилася у нього останніми роками. Автохірург на спусковому апараті, на якому ми пройшли під порталом на Божегаї, урятував андроїдові життя, але андроїд надто різнився від людей своєю фізіологією, і це завадило кораблеві відростити йому нову руку.

— Я маю на увазі, — продовжив А. Беттік, — що попри домінування Церкви над усім життєустроєм людства, питання про те, чи мають людські істоти душу, яка відлітає з їхніх тіл після смерті, залишається відкритим. Але у випадку м-ра Райта, ми точно знаємо, що його особистість як кібрида все ще існує за межами його тіла; принаймні існувала деякий час.

— А хіба ми це достеменно знаємо? — запитав я.

Гарячий чай смакував чудово. Ми з Енеєю купили його, а сказати точніше, виміняли, на індіанському ринку в пустелі, на тому місці, де мало би бути місто Скоттсдейл.

На моє питання відповіла Енея:

— Так. Особистість мого батька-кібрида пережила знищення його тіла і збереглася в петлі Шрена, імплантованій в голову мами. А ще нам відомо, що і після цього він існував окремо в мегасфері, після чого перебував деякий час у кораблі Консула. Особистість кібрида існує у вигляді цілісного фронту хвилі, що поширюється вздовж матриць базової площини інфосфери чи мегасфери, поки не повернеться до джерела ШТІнта в Корді.

Я це знав, хоча ніколи цього не розумів.

— Добре, — сказав я, — але куди подівся фронт хвилі, що містить у собі особистість ШТІнта м-ра Райта? Тут, у Магеллановій Хмарі, не може бути жодного зв'язку з Кордом. Тут немає інфосфер.

Енея відставила порожній кухоль.

— Зв'язок має бути, інакше м-р Райт не міг би існувати, так само як і решта реконструйованих кібридних особистостей. Не забувай, що ТехноКорд використовував простір Планка як середовище між порталами телепортації та місце переховування, аж поки конаюча Гегемонія не знищила входи до цього простору.

— Поєднувальна Безодня, — процитував я «Пісні» старого поета.

— Так, — підтвердила Енея. — Хоча ця назва завжди здавалася мені дещо патетичною.